

Numărul 3. Oradea-mare 19 ianuarie (1 februarie) 1903. Anul XXXIX

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

V a l s u l.

Mult erau ei tineri, mult erau frumoși,
Precum doi luceferi, mândri, luminoși,
Printre alte stele, astfel ei luciau
Printre ceilalți oameni și mult se iubiau!

Orchestra se sparge 'n valuri de-armonie;
Balul se deschide și în veselie
Lumea se aruncă în nebunul valț:
Toți danțez cu sete fantasticul danț.
Sala este mare, sala este plină
D'armonii, parfumuri, femei și lumină;
Suavile grații mințile-ți răpesc,
Ochii se îmbată de tot ce privesc
Și se rup din pieptu-ți suspine profunde...
Ah! ș-aici femeia, precum ori și unde,
Este o minune a lui Dumnezeu!
Femeie! femeie! cui să me 'nchin eu?
Aceluia care astei lumi te-a dat?
Ție, ce dai ceea ce el a uitat:
Dulcea fericire a unui traiu greu?
Femeie! femeie! ție me 'nchin eu!

Orchestra revarsă valuri d'armonie,
Și toți își urmează danțul în beție;
Dar prin cele grupe de dănțuitori,
Cine sunt — ia spuneți! — junii muritori
Ce-ți atrag privirea, ce 'n avântul lor
Seamănă doi fluturi uniți într'un sbor?
Sunt atât de tineri ș-atât de frumoși!
Precum doi luceferi, mândri, luminoși,
Printre alte stele, astfel ei lucesc
Printre ceilalți oameni, și mult se iubesc.
Pe parchetul sălii ei lunecă, sboară,
Cum saltă pe valuri o barcă ușoară;
Și de-ating pământul cu al lor picior,
Se lovesc de ceruri prin sufletul lor.

Mulțimea-i urmează cu ochi curioși—
Sunt atât de tineri ș-atât de frumoși!

Orchestra-și urmează cadentațul joc
Și multe din grupe se trag pe la loc.
Numai junii noștri, nebuni, fericiți,
Nu se opresc încă... Priviți-i, priviți
Cum se strâng, s'aventă... Un întreg delir
Al lor danț e-acuma. Lăsați să-i admir,
Lăsați să se 'mbete în beția lor
Sufletu-mi ce poartă, vai! un nestins dor.

Valuri d'armonie orchestra revarsă
Și încă tot danță părechea frumoasă.
„Lio! îi șoptește tinărul feric,
„Destul căci tu suferi... să ne-oprim aice“.
— „Nu, nu! înainte, aide, scumpul meu,
Căci e fericire, ceea ce simt eu!“
Și orchestra cântă, ei nu se opresc;
Într'un valț frenetic, se duc, se 'nvêrtesc,
Ca doue vârtejuri strins îmbrățișate,
Ce-ar posedea doue inimă înfocate.
„Lio! a ta față a îngălbenit,
„Destul, căci tu suferi!“ el iar i-a șoptit.
— „Nu, nu! înainte, aide, scumpul meu,
Căci e fericire, ceea ce simt eu!“

O coardă 'n orchestră s'aude plesnind,
Un țipăt în sală se 'naltă murind!
Și toți se aruncă către biata față,
Ce cade, pe pieptul iubit, leșinată;
Rumenele-i buze au îngălbenit,
Moartea plană 'n fața care ne-a zimbîț!
O ce trist spectacol! Ea moare... ea-i moartă!
Înse nu, nu-i plângeți fericita soartă,
Căci muri atunce când a trebuit,
Nu-i plângeți junetea, căci ea a iubit!
Nu-i plângeți viața, căci într'un minut

A trăit un secol întreg ș-a avut
Toată fericirea ce putea să-l dea
Lumea și viața... N'o plângeți pe ea !

Cel ce la Mărcuța, acest adăpost
Pentru-acei ce mintea și-au pierdut, a fost,
A putut să vadă, printre alți nebuni,
Victime 'nferate d'adâncii pasiunii,
Un tinăr cam palid pe a cărui frunte
Vecinic plană umbra unei dureri crunte.
Palid la figură, dar încă frumos,
El poartă în față-i un aer duios
Care te îndeamnă la compătimire :
Umbră care plânge după fericire,
Dup'o altă umbră. El își amintește
Că pe pământ omul ca 'n exil trăește.
Retras mai d'oparte îl vezi totdeauna :
Că cântă și danță un trist vals într'una.
„Lio ! el murmură, ostenit, ferice,
Destul, căci tu suferi... să ne-oprim aice”.
Ș-un ecou dintr'ensul îi răspunde-atunci
Cu-acele cuvinte, neuitate, dulci :
— „Nu, nul înainte, aide, scumpul meu,
Căci e fericire, ceea ce simt eu !”

Th. Șerbănescu.

Studii din lirica franceză.

(Conferință rostită în Brașov la 1/14 decembrie an. tr. în folosul
mesei studenților români.)

(Urmare.)

Țot el dedică în semn de venerațiune marelui
poet următoarele versuri, pe care am încercat să
le traduc :

Maestre dormi în pace, pe lauri te-odihnește
Prodiosu-ți creer, șease zecimi de ani
În cântece erupt-a cu muncă de titani. —
Apoteosa-ți falnic și 'n moarte se ivește.
Prin veacuri străluci-va nemuritoru-ți duh ;
Planezi în vecinicie în nimbu-ți ideal
Și-ai spart ca zeu puternic chiar tainicul mormânt.
Se umple viitorul de glasu-ți ideal ;
Din veac în veac va crește al armoniei val,
Curgând cu prisosință mereu peste pământ.

Înse talentul lui Leconte de Lisle are propor-
țiuni cari trec peste cadrul unui elev, el devine în-
săș creator de valoare și ocupând un loc de frunte
în literatura franceză recentă, se poate număra ime-
diat după Hugo.

Leconte de Lisle este primul scriitor francez,
care a tradus cu pricepere pe clasicii mari din anti-
citate, și adecă pe Omer, Tragicele grecești, pe Eșil,
pe Orațiu, pe Esiodo, pe Sofocle și pe Aristofan.
Traducerea lui Omer a fost un eveniment capital în
literatura franceză. Înainte de Leconte de Lisle n'a
avut nici odată traducere artistică ; lucrat fiind nu-
mai de oameni de știință, eră laconic și sarbed ; lip-
sit de frumșețile poetice. În chipul acesta Iliada eră
puțin cunoscută între poeții francezi și absența ge-
niului omeric se observă în literatura franceză. Nu-
mai Leconte de Lisle a redat cu pricepere de artist,
realismul, plastica, idealul anticității, fiind pătrunse
de aptitudinea sa artistică. Acest muncitor harnic a
scos din bogăția comorilor din vechime, gustul unei

direcțiunii noue în lirica franceză. Lucrările lui pro-
priei au parfumul vechiului clasicism. *Poemele bar-
bare, poemele tragice și poemele antice* au fost un
nou gen de concepțiune lirică.

În poemele aceste antice au înviat fantomele
necropolelor arhaice. Acest fluent nou a împospăt-
tat iarăș poesia modernă, pe care o feriă de sgomo-
tul secolului al 19 lea, acest secol al muncii, al va-
porului și al electricității, în care ciocanele industriei
asurdeș urechea pentru lira gingașă a poeților. El
se scufundă în trecut, trăia cu 3000 de ani înainte
refugiându-se în pagodele indiene, înturnându-se cu
gândirea în trecut ca să învie frumșeța.

Și reuși s'o învie, căci se îndrăgosti de mi-
turile albastre, de legendele vechi, de simboalele
eroice ale vremurilor politeiste unde stăpâniău toți
zeii, unde stăpâniă Afrodita eșită din undele ocea-
nului ca să implinească idealul frumosului.

Îată curentul pe care a pornit acest poet lirica
franceză.

Îubirea ce păstră clasicismului și latinismului a
dat acestui poet perfecțiunea în formă, gustul înfă-
țișării imaginilor traînice, și soliditatea versului, care
curge sigur neîntrerupt ca și versurile clasiceilor.

Hugo ne-a dat versuri de inchipuirii frumoase
și plastice, Leconte de Lisle a rafinat limba, adăo-
gându-i exotismul în forme și idei, acest exotism
intuitiv pe care l-a moștenit din copilărie, trăind
lângă Bourbon, pe insula lui în florescența tropi-
cală și în vegetațiunea uriașă a pădurilor fecioarești.

Poemele sale antice și barbare sunt lucrute cu
subiecte mitice și clasice. În poemele antice cele trei
poeme *Helene, Niobe, și Chiron* sunt consacrate
special anticității eline și reprezintă trei epoci dife-
rite cu caracterele lor proprii, conținând și unele ode,
imnuri și peisaje.

În poema *Helene* ne arată desvoltarea drama-
tică a legendei, care tratează expediția luptătorilor
din Elada contra orașului sfânt din Ilos. *Niobe* este
simbolul luptei între tradițiunile dorice din vechime
și între teogonia adusă din Phrigia. *Chiron* este
educatorul șefilor din Mynia. — Volumul mai cu-
prinde poema *Bhagavat* cu subiect indian. Toate
aceste lucrări sunt pur clasice.

Volumul seș postum, *Ultime poeme*, apărut după
moartea sa, conține multe lucrări interesante, între
care se disting *Imnele orfice*. Poetul închină fiecărei
zeități câte-o floare a câmpului. Nimfelor divine, care
sunt sufletul stejarilor verzi și al isoarelor mur-
murătoare, le închină *aromatele* ca parfum. Lui
Elios-Apolon, care scaldă tot universul cu o singură
privire sublimă, deșteptând orașele, codrii și marea
sonoră" îi da parfumul *eliotropiei*. Selenei „cu blan-
dele plete desfășurate și cu ochii cei melancolici,
reginei nopților senine" îi închină *Mirtul*. Artemisei,
„zeitei cu arcul de argint, vânătoaroa cerbilor și a
leilor (selbatici), castei zeie cu trupul fectoresc," îi
închină *verbina* ; Afroditei, *fica spumel și crătasa
universului, cu pletele de aur, eșită din undele al-
bastre, care procură bucuria amețitoare, îi dă par-
fumul smirnei. Nereidelor, cu ochii lungărești de
smaragd și cu trupurile fluide, ficelor lui Thetis
care ne apără de nopțile întunecate, le dă parfumul
tămâiei.*

Macul este floarea *Nixei* „mama lui *Hypnos*
care leagă pământul în brațele sale îndurătoare

Cav. Henric Pitreich

noul ministru de resboitã al Austro-Ungariei.

și acopere cu crețele cerescului peplos, tot ce trăeșce și ce e efemer.

Rosa este a lui *Adonis*, frumosul zeu plâns de nimfe și de fecioarele *Siryet*. La moarte, *Kypris* vedându-l zăcând „ca un crin frânt de vântul ier-
neț, se jeleșce: *Adonis*, *Adonis* tu mori și eu te iu-
biam.“ *Eriinilor* cari aleargă prin vecinica noapte
cu plete de reptilă; haitei din *Ereb*, cu ochii adânci
și cu priviri orbitoare, pentru ca să dea țarăș pa-
cea, țertare și uitare omenirii, le dă *asphodelul*.
Lut Pan, celui cu picioare de capră, veselului Pan,
substanța lumească, bătrân și vecinic tiner, îi dă
toate miresmele pădurii.

De asemenea releviez din acest volum poema
„*Răpirea Europei*“, în care poetul descrie cele trei
fecioare bălae, cum se joacă la țerm scaldându-și pi-
cioarele în spuma valurilor, pe când *Kronos* însuș
prefăcut în taur, vine să pască în giurul copilelor.—
Blandul animal ademenesce pe cea mai frumoasă fe-
cioară să se urce pe el și pe urmă își ia avântul,
tâind șesul cu scumpa lui povară.

Fata vedând că se depărtează de pământul ele-
nic, se tângueșce:

Veți marea este stearpă, n'are poeni, liv. și,
Nici țarbă odorantă ca să te poți hrăni,
Surorile m'asteaptă gemând le-aud. — nu veți
Sunt tinără, de-acuma să mor păcat ar fi!

Iar când pământul remase departe de ei, divi-
nul animal zise fecioarei: Nu te teme de nimic,

Eu sunt *Kronidul* însuș, sunt rege între zei,
M'am coborit din eter, ca în genunchi să-ți cad,
Fecioară din *Elada* iubirea mea de-o vrei,
Te duc să-mi fi soție, pe-al nemuririi vad.

Pentru ca să dau probă de puterea concepției
sale magistrale, de plastica și coloritul stilului, m'am
încercat să traduc poesia sa „*Lacul*“:

O mare cu ostroave e lacu 'ntunecat,
În apa turburată, sinistră, s'a 'neubat
Mulți crocodili năvalnic, ce dinții-i clântănesc.
Când noaptea-exală aburi, ca vël de ceață deasă,

Tintării fără veste, ca un vërtej roiesc
Din țarba dogorită, din țina fumegoasă;
Vibrând strident cu sgomot în aerul păclit. —
Lei și colea pantere și leiș au eșit,
Pustiul când adoarme, și-aleargă însetați
Prin mărăcinii negrii, prin desetul stufos,
Cu botul plin de sânge de carne imbuibați; —
Și ricăind pământul cu urlet fioros
De sete și plăcere, vin unii 'necet frumos
Și pe furis vin alții, nu cumva să trezească
Reptilele vorace, său nu vor să 'ntelnească
Ipopotamul leneș cu nările umflate,
Ce 'n trestii scormoneșce ca să se tăvălească
În balta spumegoasă cu labele-i spurcate.
Și între stânci răslete, de țermul depărtat,
Vr'un *Caobab* în vërștă, cu trunchiul noduros,
Stêlpit spre cer cu fruntea, remâne nemisecat. —
Din vremuri mărturie, se 'ntinde 'n crângi vênjos
Și 'nform se rotundeșce în ramuri împletit;
Nu-l birue, nu-l rupe nici vântul furios;
Doar șuera prin frunze cu glas înăbușit. —
Cleios se vede lutul cu blocuri presărat
Miresmele stricate vëzduhu l-a 'ncărcat.
Pe-ostroavele lugubre pe lacul gâlbejit
De și e-un vecinic sgomot, adânc și inecat,
O liniște de moarte planează nesfârșit,

Ca probă am mai tradus și unele versuri în
care poetul își exprimă gingășia sentimentelor pro-
prii:

Tu care m'ai făcut să simt . . .

Tu care m'ai făcut să simt, în ceasuri prea grăbite,
Că 'n inima-mi sunt muguri noul și-am reținut;
Fii binecuvântat 'n vece: eu mor cu drag, că te-am iubit
Și traful meu a fost un vis de clipe fericite.

Iar voi, cari m'ati încăldit cu zorile vieții
Și cari mereu me 'mbrățișati cu farmec dulce sfânt,
Ochi dulci, or cât voi m'ati uită, eu pân' la pragul de
mormânt

Mereu vedea-voi, ne'ncetat, privirile blândetii.

Una din poemele scrise în tinerețea poetului și
inedită până după moarte este *Pastunea*, povestea
restignirii Mântuitorului scrisă în 14 tablouri, pre-
cum și trei acte scrise în versuri întitulate *Apolo-
nida*, al cărei eroi este Ion fiul lui *Apolo* și al
Kreusei, regina *Aticei*.

Acest volum postum al poetului *Leconte de
Lisle*, a fost incredințat de cătră maestru, elevului
seu celui mai iubit, lui *Jose Maria de Heredia* care
l-a și pornit în lume cu semnatura lui în pioasă re-
cunoștință și admirațiune pentru memoria *ilustru-
lui poet*.

(Va urmă.)

Maria Baiulescu.

Cugetări.

Sunt mulți omoritori în lume,
Ce nu ved Curtea cu jurați;
Ei corpul îți ucid prin suflet:
Sunt îndoit de blestemați!

*

Fericirea altor oameni une-orî e-o mângăere
Pentru cel ce fericirea nu mai poate să o spere.

*

Regretele, — metal ce-apasă
Pe inimă greu câte odată,
În jar de amintiri frumoase
Se perd, topindu-se îndată.

N. Radulescu-Niger.

*

V i l v a.

După credința Românilor din Munții-Apuseni, toate lucrurile au vilvă. Și holda își are vilva (stafia, vedenia), și pădurea și apele au vilvă, și înțelepciunea cea mare încă își are vilva ei; dar atâtea vilve, câte au băile (minele) de aur Roșia-Abrudului și gîur, nu s'au mai pomenit nicăiri pe rotogolul pământului.

Vilva holdei e crescută dintr'un spic de grâu. E blândă și bună. Are păr de aur, ochii ca cicoarea și când zefirul atinge spicele, ea se leagănă pe valurile holdei. Cine e cu frica lui Dzeu, o poate vedea în ziua secerișului, când apoi se ridică cu alte zine nevedute și zboară în cea lume.

Vilva pădurei e o zină frumoasă și puternică. Are păr lung negru, ca noaptea. Ochii ei negri ard ca jeraticul, și spre cine se uită, acela moare de dorul ei. Se arată cu deosebire celor îndrăgostiți, și cât e ziua și noaptea cântă cu pădurea cântece nepricepute de oamenii muritori.

Vilva apelor e jumătate fecioară, jumătate peșce. Are glas ingeresc cu care scoate din minți inimile tinere și simțitoare, și valurile apelor pururea alergătoare le duce „de unde nu mai este reintoarcere.”

Vilva înțelepciunii, e o fecioară frumoasă ca soarele și cu zimbet vecinic pe buze. Mersul ei e liniștit, iar graiul dulce și cumpătat. Ea duce suflurile cărî o pricep, în lumea cea nevedută de muritori, în lumea visurilor înalte, peste care domneșce Dzeul frumusețelor celor înșelătoare.

Numai vilva băilor de la Roșia e altfel, câte băi atâtea vilve: și sunt nenumărate băile din Roșia, doar fiecare baie își are vilva sa care se arată băeșilor în diferite potrozuri (forme, chipuri.)

Unii o ved în potrozul unui copil mic, alții mai mare; unii o ved june, soldat sau moșneag bătrân, iară altora li se arată fetiță, fecioară frumoasă ca o minune, sau babă bătrână. Se mai arată în potrozul unui cocoș, câne sau măgar, iar uneori nu se arată de loc, ci numai se aude; atunci se aude orologiul bătând, sau s'aude cânele lătrând, se aude cocoșul cântând cucurigu, sau ca și când ar veni zeci de trăsuri cu clopoțele din depărtare.

Vilva este bună sau rea. Vilva bună e albă și cu față strălucitoare și plină de bunătate, ea se arată băeșilor celor cu frica lui Dzeu și numai după cântatul cocoșilor și până în altă zi la apunerea soarelui, și arată băeșilor pe unde să lucreze ca să afle aur.

Vilva cea rea e neagră, cu fața înspăimântătoare. Ea se arată până în cântatul cocoșilor, și cu deosebire băeșilor rei la suflet și fără credință, și totdeauna aduce cu sine primejdie.

Fie vilva bună, fie rea, băeșii, care o ved, și n'au voie să spună nimenui ce au vedut, sau dacă o spun, să numai între în baia aceea, căci atunci vine vilva băii și îi omoară cu petrii fără milă.

Și nu este în Roșia și în gîur nici un băieș care să nu știe ceva despre vilva băii, care domneșce peste aurul din Munții-Apuseni, și care ține în respect pe toți băeșii, ba ce e mai mult, în locuri de acelea pe unde umblă vilva, nici un băieș nu îndrăneșce să intre, și mai bine abzice de slujba în care se află, rabdă lipsă și necaz, dar în acel despărțământ al băii, care în limba băeșană se numeșce: „Orl” — acolo, la nici un cas, nu cuatează

nime a lucră, căci, Doamne apără și fereșce pe tot omul de Vilve.

Un astfel de loc, periculos este și în baia la „impărăție” (minele erariale) tocmai pe sub dealul „Camniți” se zice că acolo umblă Vilva cu musica în fiecare noapte. Ba uneori și ziua se aud acolo cântece și banchetueli, de te umple groaza.

Așa spun băeșii; care spun — dar cei ce vor să mai între în acea bae unde s'a arătat Vilva, acelora li-e interzis să spună ce-au vedut, căci dacă spun, numai decât îi omoară Vilva cu petri. — Despre vedenii și întemplări cu Vilva poți auzi numai de la băeși bătrâni, cari nu mai intră mai mult în băi, căci de spun atunci, cu cap citov nu mai ies de prin băi. Despre adevărul acestor credințe băeșii știu să spună o mulțime de casuri triste așa d. e. Zice că odată lucrau mai mulți băeși într'un vârtej și după ce gătau cu făcutul petrii (tăiatul său sfărmatul petrii în bucăți mai mici) ei ieșiau afară și legaui o funie lungă de o cârje, iar de capetul funii corfe. Corfele acelea le slobođiau în vârtej dimpreună cu un băiat de 15 ani, care încărcă corfele și când erau pline, scutură de funie și băeșii le trăgea afară. Asta așa eră zi de zi — dar de la o vreme băiatul așa iute încărcă corfele, că ostăniă cu trasul lor pe 5 oameni mari.

„Măi, ziseră băeșii de afară, „cu pruncul acela nu e lucru curat, să poută el singur lucră așa mult.” Și se minunau ei în toate zilele, dar nu puteau află cauza, căci băiatul nu spunea nimic, după cum îi poruncise Vilva.

S'a întemplat odată că au aflat mult aur în acel vârtej și la împărțitul „hospoitului” (banii primiți pe aur) mai închinând, mai veselindu-se, băeșii s'au înteles să imbate pe băiat și atunci să-l întrebe cine-i ajută la încărcatul corfelor? Și le-a succes, căci băiatul în voe bună cum eră, spuse că în fiecare zi vine la el un prunc îmbrăcat în haîne albe, și acela încărcă corfele cu o iuțală uimitoare. Toți au ris și nu au cređut nime, dar în ziua următoare când au mers pe baie abia au lăsat corfele jos, și a și scuturat funea să tragă, iar când au fost corfele afară, toți s'au înfiorat, căci în corfe eră corpul băiatului tăiat în bucăți.

Îl omorise — adecă Vilva, pentru că nu și-a ținut cuvântul și a spus ce-a vedut.

Casuri de acestea știu istorisi băeșii o mulțime, și fiecare dintre ei se înfioară gândind la Vilvă, care cu deosebire asupra păcătoșilor are mare putere. Iară cei drepiți nu se tem așa tare, pentru că lor nu le face nimic; dar pe cei fără frica lui Dumnezeu, pe bețivi și cei ce comit fărădelegi, de acela e vai și amar, că cum îi întelneșce, de-a dreptul le duce gura la ureche, și ochii în ceafă.

Maria Cioban.

Cine n'are răbdare, nu poate sevêrși nici un lucru cu temel.

*

Cel mai reu lucru este o povață bună urmată de o pildă rea.

*

Cine nu știe să tacă la vreme, nu știe nici când trebuie să vorbească.

Lona Vanderbilt mireasa millonereasă din America.

Azi iar o zi...

*Azi iar o zi... și mâne alta trece...
Până simțim ai dragostei flori,
Frumsețile — se sting ca niște flori...
Să le păzim de a morții mână rece
Am vrea cu drag, am vrea de-atâtea ori!...*

*Aceasta-i taina cea fără de nume...
O bucurie 'ncinsă în amar...
Ori-ce 'ntrebare-i lucru înședar:
Precum nu știm de ce venim în lume,
Nu înțelegi, de ce ne stingem iar?...*

*Dar ce să 'ntreb? Cu drag mai gust plăeerea
Ce mi o îmbie dulcele d'un cîas!
Ce-mi pas' apot de zile ce-ai rămas!
Îi rid în față de o veni durerea,
Venin să mi dea să bea în negru-i vas!*

*De n'am nimic, — rămâne mi amintirea,
Că te-am iubit o dulce ingeraș!
Vedui în tremur sînul dragălaș!
Și luminând în ochii tei — iubirea
Și gândul tei de doruri pătimaș!*

*Intr'un minut, cum le clătină vîntul
Și se-'nchină doue mîndre flori:
Mișcatu ne-ai ai dragostei flori...
Și dulce raî făcutu s'a pămîntul,
Noi ingeri sfinți din oameni muritorî!*

*Ah! Pentru clipa cea de daruri plină
Ce foc vîrsă în galbînul meî lut,
O numai pentru cel dintîi sîrut
Îndurerat azi sufletu-mî suspină!
Acel aș vrea — în veci să fi ținut!...*

Arad, 1902.

Alexandru Aciu.

Nuți.

(Novelă turcească. După Vinco Zoric.)

(Fine.)

Într'aceasta Nuți fu adusă în casa lui Murad. Ibrahim, servitorul lui Murad, aduse un medic francez din Galata, care cercetă pe bolnava și declară că se va însănătoși.

Murad puse îngrijirea Nuții în mâinile lui Ibrahim. Acest Ibrahim a ajuns ca sclav în casa părinților lui Murad, dară pentru serviciile sale tatăl lui Murad l-a făcut om liber. Ibrahim inse și ca om liber, rămase și mai departe servitor și deveni prietinel tinărului stăpân, Murad. Astfel să nu ne prindă mirarea, își permise și acum de a face lui Murad imputări.

„Stăpâne, — zise el, — n'ar fi trebuit să aduci pe bolnava în casă, lucruri de felul acestuia produce totdeauna neînțelegere și nefericire.

„Ei credeam că Abba va avea milă de bolnava, — reflectă Murad.“

Ibrahim dădu din cap: „Dacă stăpâna — Allah să o binecuvinteze — ar fi avut milă de bolnava, totuș ar fi mult de suferit din partea servitoarelor din harem. Vedî „Raifa“, care a servit la părinții

stăpânei, a ajuns acuma la stăpâna în mare vață și onoare, căci grijește de copilul tei. Stăpâne, Raifa e invidioasă și urește chiar și pe Daja, pe care ai cumpăret-o înainte de acestea cu vre-câteva luni. Raifa se teme să nu ajungă cumva Daja în locul ei; și de multe ori s'a plâns Daja că Raifa o bate. Dară nici Daja nu ar fi privit-o cu ochi buni. Bătuță de Raifa, ea și-ar fi descărcat mânia pe Nuți. Tu cunoști proverbul turcesc: „Câni se mușcă unii pe alții, dară în fața dușmanului se aliază contra lui!“ Daja, în cazul acesta, s'ar fi însoțit cu Raifa ca să facă Nuței zilele amare.

Murad suspină; dară nu avea ce să facă.

Ziua se îngrijă Murad de bolnavă; iar noaptea un servitor credincios și așa în decurs de o săptămână Nuți trecu peste pericol. Când deschise eu ochii, vedu pe bătrânul Ibrahim lângă patul ei și-l întrebă: „Unde me află și ce s'a întâmplat cu mine?“

Ibrahim îi povesti totul.

În decursul zilei o cercetă și Murad. Nuți cu lacrimi în ochi îi mulțami pentru tot ce a făcut pentru ea. Cu una inse Nuți eră în curat, că îndată ce va fi sănătoasă, va trebui să părăsească această casă. În șiretenia ei inse se hotărî de a nu se însănătoși în timp scurt.

Când intră Murad în haremul nevetei sale, aceasta îl primi cu imputări. „Stréina e sănătoasă, — zise ea, — ea nu mai are ce sta pe aici. Prezența ei o socotesc ca defăimare și ofensă, căci ea a ajuns în contra voei mele în casa noastră. Nu se cuvine și e în contra legilor turcești, ca o fată să locuiască în despărțământul bărbaților. — De dragul păcii Murad îi promise că în ztua următoare Nuți va părăsi casa. În ziua următoare inse medicul francez declară, că Nuți nu poate încă plecă, și de oare-ce Murad se rușină de a spune medicului că la el în casă poruncește nevasta; astfel Nuți mai rămase. Dară puse cu Ibrahim la cale o înșelăciune. Ibrahim puse pe Nuți într'o trăsură și plecă cu ea. Cătră seară o aduse înderet, dară o îmbrăcase în haine bărbătești și o conduse în una din odăile rezervate pentru oaspeți, unde eră sigură, căci la Turci în odăile rezervate pentru oaspeți, nu avea intrare decât stăpânul și un servitor credincios al acestuia.

În ziua următoare inse Murad primi de la ministru mandatul, să plece în Asia mică pentru cercetarea unor zidiri, la a căror clădire contribuî statul foarte mult. Absența lui Murad avea să dureze câteva săptămâni și fără de nici o grije concredu el pe Nuți mânilor lui Ibrahim.

III

Nuți se însănătoșeasă de tot. Într'o zi află printre tapetele odăii o apertură. Imediat privi prin ea și spre marea ei mirare vedu în odata stăpânei. Acuma îi trecea vremea foarte iute. Timp îndelungat petrecea ea la apertură și observă pe stăpâna. Aceasta, în absența lui Murad, nefiindu-i permis a eși pe-afară, își petrecea timpul cum putea. Într'o zi Nuți auđi plânsul de copil. Îndată privi în odate și vedu cum stăpâna Abba și Raita îngrigiau de un copil, care pe semne eră bolnav. Femeile își dădură toată silința, dară peste o oră copilul muri.

Abba începù a plânge și a strigă, dară Raifa îndată îi zise: „Te conjur, stăpâna, tacî, că te va ajunge o altă nenorocire mai mare.“

„Copilul meu, copilul meu, — strigă Abba.

„Taci stăpână, taci! Cugetă ce faci dacă strigi. Cugetă numai ce urmări va avea aceasta, dacă va auzi stăpânul că a murit copilul. Tu știi, că după lege el are dreptul a te alungă imediat, fiind că a murit copilul. Căci dacă stăpânul nu e acasă, moartea copilului e vina mamei. Cugetă, că numai atâta ai fost stăpână, cât a trăit copilul. Iar stăpânul acuma își va lua altă nevastă. Ei vezi! Să nu mai strigi!

„Ce să fac și ce se va întâmpla cu mine, — se frământă Abba.

Raifa rise: „Stăpână, — zise ea, — copiii mici seamănă unii cu alții! Fii liniștită! Înainte de toate nu mai plânge și nu mai strigă, ca să nu devii suspectă bărbaților din Selamlık. Mâne voiți pune eu lucrurile la cale; există sute de femei sărace, cari pentru vre-o câțiva galbini își vând copiii lor, dacă știu că aceștia ajung într'un harem nobil. Lasă numai pe mine!

„Și copilul cel mort? — zise Abba.

„Îl îngropăm încă în noaptea aceasta în grădină. Îa-ți rămas bun de la copil, căci către dimineață îl voiți îngropa eu în grădină!

„Dară dacă va observa Daja? — zise Abba.

„Daja? — Doarme ca dusă. Ea nu simțese nimica; odihnește-te numai și alungă-ți toate grijele. Dă-mi numai vre-o câțiva galbini și până mâne la prânz le pun eu toate la cale.

Abba îi dădă galbinii și zise: „Fă precum ai zis!”

Nuți în timpul acesta tresări de bucurie, că a ajuns la cunoștința acestora. Nuți ură pe Abba din toată inima, căci știe că și Abba o ureșce; dară o ură și de aceea fiind că eră nevasta lui Murad. Iar ei i se pără, că bărbat așa de frumos ca Murad încă nu a vădit și-l iubiă.

IV

Când la amează Raifa se întoarse cu un copil, care plăcuse stăpânei, Nuți eră la apertură. Raifa povestii cum a cumpărat copilul de la o văduvă săracă, care s'a bucurat că copilul ei ajunge într'un harem nobil, și va deveni odată om nobil și bogat. Se 'nțelege, că Raifa nu i-a spus văduvei că la cine duce copilul. Abba mulțămită cu isprăvile Raifei, îi donă o brățară.

Nuți într'aceea se tot cugetă ce să facă, să spună ceva servitorului bătrân Ibrahim despre cele întâmplăte. În sfârșit se hotărî să nu-i spună nimica. Cu toate că eră tineră, totuș știe că e cu mult mai folositor a ști singur un secret.

Într'o zi Abba eră culcată pe canapea (otomană) și fumă. Din bucătărie se auziau strigăte, cari dovedeau că Raifa iarăși se ceartă cu Daja. Raifa veni la stăpână și îi zise: „Liniștește-te stăpână! Daja știe tot! Tocmai m'a amenințat că va spune ea stăpânului ce e îngropat în grădină. Se vede că s'a trezit atunci în noaptea aceea, de strigătele tale!

„Ce să facem, suntem perdute!

„Trebue să o nimicim pe Daja, — zise Raifa.

„Dară eu nu o pot vinde sau să-i dau drumul în absența bărbatului meu!

„Cu toate acestea trebue să-o nimicim! Spune-mi numai un cuvânt și Daja peste două ore nu mai trăește!

„Trebue să se întâmple! Fă ce crezi că e mai bine pentru noi.

Raifa zise: „Azi vei fi liniștită! Încrede-te numai în mine.”

În ziua aceasta Ibrahim aduse mâncările pentru Nuți mai curând. Nuți, la intrarea lui, îl întrebă: „Când se re'ntoarce stăpânul?”

„Azi am primit o scrisoare; și-mi scrie că peste câteva zile va sosi!

„Allah fie lăudat! Ascultă-me Ibrahim: Tu ești un servitor credincios, așa e?”

„Da, Nuți!

„Jor pe Allah și pe profet, că îți spun adevărul. Nu-ți voiți spune tot, dară ceva. Spune Dajei să aibă grije. Raifa vrea să o omoare. Du-te deci iute, căci după cum a hotărît Raifa, Daja până pe seară trebue să moară. Du-te! Gândește-te la stăpân și du-te.

Ibrahim plecă către bucătărie și-i făcuse semn Dajei să vină în curtea servitorilor. Aici îi spuse să aibă grije, căci Raifa vrea să o omoare.

Daja îi răspunse: „Așa cred că e drept! Îți mulțămesc.

În momentul acesta strigă Raifa după Daja.

„Vino aicea Daja, — zise ea, — este aici o cafea pentru tine. Am făcut pentru stăpână, ci cu o cale am făcut și pentru noi. Vino să ne împăcăm.”

Daja îi mulțămii. Dară în timpul ce Raifa eși după apă, Daja schimbă cafelele.

„Bea Daja, — zise Raifa, — bea, căci cafeaua e bună numai până ce e caldă.

Daja luă cafeaua și beu. Plină de bucurie eși Raifa și merse la stăpână. La indemnul Raifei, Abba luă o cafea. De-odată inse, mâinile Abbei cădură jos, apoi se clătină și cădă și ea. Abba beuse din cafeaua Dajei. Raifa observă imediat lucrul acesta.

Iute deschise dulapurile cu hainele stăpânei, scoase hainele cele mai bune, luă juvaricalele stăpânei și banii. Apoi se îmbracă cu o manta lungă și părăsi odaia.

În momentul acesta Nuți fugi la fereastră și strigă: „Ibrahim! Ibrahim! Ajutor!”

Ibrahim împreună cu doi servitori fugi spre harem și ajunseră la intrare tocmai în momentul acela, când voi Raifa să fâgă.

„Prindeți-o, — strigă Nuți, — ea a omorât pe stăpâna!”

Ibrahim și servitorii o prinseră.

V

Șeiri triste îl așteptău pe Murad, când se reintoarce. Copilul se mori, îi aflară cadavrul în grădină, nevasta moartă. El dete în judecată pe Raifa și iute și degabă se sfârși procesul. După datina țării, Raifa a fost cusută într'un sac și aruncată în Bosfor. Murad vândă casa și le dădă drumul servitorilor, după ce le-a dat daruri bogate; numai Ibrahim rămase. Daja, ca răsplată, fu numită „liberă”; iar copilul cumpărat de Raifa, fiind că nu aflară pe mamă-sa, îl dădură într'un orfelinat.

Pe Nuți o trimise Murad într'un pensionat; și după trei ani deveni soția binefăcătorului ei, căruia și azi îi mulțămesc că a scăpat o oare-cândva de la moartea sigură!

Allah hotărește destinul oamenilor.

Sibiiă, ianuarie 1903.

Halucinație.

Pe raza aurie a blondei luni, coboară inger de iubire și fă ca viața-mi să fie o clipă, o stringere în brațe și un sărut. În mintea mea atât de sus te-am așezat, încât te invoc, te implor ca pe un inger. În mâinile tale îmi pun viața, fă cu ea ce vei voi; dar dă-mi un singur moment de iubire, de fericire.

Uite, când stai așa, singur lâng' a focului lumină și me frământ cu gândurile, cu ce drag mi te aștept să vii să-mi zici: las' pustiului cugetele, e timpul de iubit.

De-a dragostei patimă mistuitoare și dulce vraje să tremur când me stringi în brațe și a buzelor tale vâpae dogoritoare să-mi ardă inima, să nu mai simt. Mi-i dor de-a hainei tale ispititoare fosnire, ce arătând a formelor rotunde farmec îmbată mintea încălzind inima; mi-i dor de-a ochilor tei privire promițitoare, mi-i dor de-a stringerei în brațe flori, mi-i dor de tot ce e al tei ș-aș vrea, mai știu și eu ce aș mai vrea?! Aș vrea să mor lângă tine și moartea-i dulce...

Remâi aici, lângă mine. Uite, stai frumos dar dă-mi mâna s-o sărut... îmi face-așa de bine! Șed, aici, în bătaia focului să-ți ved ochii și gurița. Așa.

Ce înderetică e șuvița cea blondă! Îmi permiti s'o pun la loc? Nu voești? Ei! las' ș-aș e bine, pari mai visătoare. A! ce trandafir frumos ai în păr. Mi-l dai mie, nu? Îmi tremură mâinile; nu-l pot lua. Culeă-ți capul pe umărul meu, doar voiu reuși. Așa. Mulțămesc.

Raza focului ți se joacă pe buze. Ce impertinent e focul! Îmi face poftă și mi-i ciudă! Dar voiu alungă-o eu, uite așa... Regina sufletului meu! tu ești cea mai bună femeie din lume! Așa e că nu te-ai supărat? Spune-mi drept, me iubești tu? O! spune-mi dragă, spune-mi, atât de bine-mi face; par' că n'aș mai fi eu. Las' c'a graiului tei divină musică să-mi farmece auzul, să-mi imbecite mintea și plutind p'ale iubirei mări, să uit că mai trăesc, să-mi uit de nume, de tot, de tot; să știu numai atât că me iubești.

Așază-ți mânuța în gîrul gâtului meu și lasă-me să te sărut, atâta doar mai știu!... mult... mult. Pentru ce nu pot da expresie simțirilor mele; un geniu ce pitic ar fi pe lângă mine! Poeți cu toții suntem, dar' numai pentru noi... Mult... mult...

Așa-e că tu nu vei fi uitătoare, ca alte femei? Doar' pentru aceea te-a ales sufletul meu, fiind că alta ca tine nu mai este! Mult... mult...

Ce bine-i lângă tine! Cum îți arde obrăjorul! Pune-ți și cealaltă mânuță în gîrul gâtului meu și las' să sărut a trupșorului tei dulce povară. Mult... mult...

Ce îmbătătoare i stringerea în brațe! Îmi uit de toate, de toate și sunt fericit, doar' fericirea-i uitarea că mai trăim. Sermanul meu suflet deprins cu

durerea și 'n fericire o regăsește, căci, uite, nu-mi dă pace gândul că te vei duce și cine știe dacă în calea vieții-mi te voi mai reafă; cine știe dacă voi mai sărută părul tei blond și ispititoarea ta guriță și cine me asigură că nu voi rămânea numai cu o dragă amintire. Mult... mult.

Ce dragăstos te știi uită! Nu me mai privi așa că me omori; nu voești? Să știi că îi sărut! Nu crezi? Ei, uite! dar' și gurița! Mult... mult. În a ochilor tei senin îmi cetesc fericirea și me 'nspălmântă cugetul: mâne oare tot așa va fi? Mi-al fost și-mi ești atât de dragă, încât până acum n'am cutedat să-ți spun iubirea-mi, să nu te offensez. Când me uit în ochii tei ridetori, me simt așa de nu știu cum!... A! șuvița cea înderetică, ce bine-ți șede! Dă-mi-o mie; atunci, când vei fi departe, s-o sărut pe ea, gândind la tine! Mulțămesc. Mult... mult...

Ce departe a ramas pământul în urma noastră! Ce mic e și câți nefericiți nu a vedut! Eu nu știu pentru ce când sunt mai fericit, atunci îmi trec prin minte mai multe idei pesimiste. Pe-aici primăvară; poate că acum aceasta e cauza, căci parfumul ei e dorul, un dor vag și nemărginit, care îți cuprinde tot sufletul, încet, pe nesimțite. Te-am îndrăgit primăvara; tu nu știi, las' să-ți spun eu. Te-al fost dus într'un ciâng după lăcrămioare, cele mai plâpânde flori; eu te-am vedut cum le sărutai și ochi-ți străluciau de bucurie, și aș fi voit să fiu eu în locul lor. De-atunci te-am așteptat, te-am chemat și ai venit!

Regina sufletului meu, ce poem sfânt e iubirea. Te-aș topi în sărutări!

Ce dragoste de viață m'a cuprins! Vie în contra mea întreaga lume și nu me tem, căci scutu-mi e iubirea și iubirea-mi e viața!...

*

M'am fost inferbentat, am inceput a face gesturi și m'am lovit de... sobă. Focul eră stins, în odaie frig. Aprind lampa, și încep să cetesc. Gândul meu sburătă în alte părți. Me simțiam așa de singur, așa de abătut! În inima mea distingeam bine umbra unei păreri de rău și mi-am zis: păcat, halucinație! M'am mângâiat cu gândul, că tot ce e în lumea aceasta, nu-i decât — halucinație!

Ternăveanul.

S f a t.

Cheftele de iepure, de vițel sau de puț, Luați partea cănoasă cea mai albă, fie dintr'un iepure, fie dintr'un vițel, fie dintr'un puț. Carnea să fie 100 grame; miez de pâne, 41 grame; unt proaspăt, 32 grame; 4 ouă, din care se separă albușul din gălbenuș; sare, piper, și pătrunjel. Puneți miezul de pâne să se înmoaie în apă saă în lapte. Tocați carnea bine, puneți într'ensa pânea, mai tocați adăogând untul, gălbinișurile de ou și un pahar de smântână proaspătă. Strecurați untul printr'o sită, amestecați apoi cu albușurile bătute în zăpadă, luați o tingire ungeți-o cu unt, așezați amestecul de mai sus și coaceți-l timp de o oră și jumătate într'o oală cu apă caldă.

Să ne curățim limba.

— Rubrică permanentă. —

Primim următoarele rënduri:

„În scopul curățirii limbii, binevoii a ve pronunță asupra corectității cuvintelor: „ocasiie“ sau „ocasiune“, — „obraz“ sau „obrazi“, — „retractare“ sau „retragere“, — „abdicatie“ sau „abzicere“, — „discusiune“ sau „discutie“.

Respunsul nostru este că de ocamdată ambele terminațiuni, atât „ție“ cât și „țiune“ sânt bune și se pot întrebuiță. Lupta între ele s'a pornit, dar învingerea încă nu se poate constată. Sânt cuvinte, la cari se potrivește mai bine terminațiunea „ție“, iar altele reclamă finalul „țiune.“ Reu este a scrie și a pronunță „ciune“, afară de euvântul „rugăciune“.

Cuvântul „obraz“ se poate întrebuiță și în singular și în plural.

„Retractarea“ și „retragerea“ nu sânt cu totul identice. Asemenea nici „abdicatia“ și „abzicerea“. Înțelesul frazei arată, care din ele se potrivește mai bine.

LITERATURĂ.

Poesiile lui Th. Șerbănescu. Dl T. C. Djuvara, amic al regretatului poet Th. Șerbănescu, a făcut un bun serviciu literaturii române, adunând toate poesiile decedatului și publicându-le într'un volum la București. Cartea este precedată de o conferență ținută la Ateneu de dl D. C. Ollanescu, alt prieten al lui Șerbănescu, precum și de o conferență ținută tot acolo de dl T. G. Djuvara, ambele despre activitatea poetică a lui Șerbănescu; după ele urmează biografia lui scrisă de dl I. St. Murat. Volumul conține 170 de poezii, din aceste 100 s'au publicat în felurite reviste, iar 70 au fost adunate de la diverse persoane, prin urmare dl Djuvară a sevrșit o muncă foarte vrednică de recunoștință. Prin aceasta colecțiune dsa a clădit figura poetică a lui Șerbănescu și i-a fixat locul în literatura română. Locul acesta este foarte onorific, căci prin volumul acesta se probează că Șerbănescu a fost unul din cei mai buni lirici ai noștri. Subiectul care l-a inspirat, a fost amorul, subiect vechiu și pururea nou. Lira lui Șerbănescu a divinizat femeia, care inspiră amorul, care ofere fericirea. Limba lui e dulce, clară și sinceră, ca sentimentul ce cântă. Iată pentru ce totdeauna inimile simțitoare il vor ceti cu plăcere. Cetind poeziile lui, respirăm par că un aer candid și întineritor, care ne face plăcere, care ne spune că viața e frumoasă. Un adevărat poet liric. Din frumoasele sale poezii, reproducem una în nr. acesta al revistei noastre și vom mai reproduce, fiind convinși că facem o bucurie cetitorilor noștri. Volumul, în fruntea căruia se află portretul poetului, costă 4 lei.

Din premiile Academiei Române. Premiul Statului *Eliade-Rădulescu*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria literaturii române de la Cantemir până la 1800“. (Decis. 23 martie 1901.) Terminul presentării manuscriptelor la concurs este până la 1 septembrie 1905. — Premiul *Adamachi*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din

anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Fauna ichtiologică a României“. (Decis. 23 martie 1901.) Autorul va avea să facă: 1. Descrierea genurilor și speciilor de pești cari trăiesc în apele României din diferitele sale regiuni, făcând representațiunea lor în desemn sau cel puțin în fotografie. 2. Va arată cari din aceste specii sânt migratoare și la ce epocă fac migrațiunile lor. 3. Va arată care este epoca și modul cum aceste specii depun ouăle lor. 4. Va arată starea actuală a industriei pescăriei în România din punctul de vedere tehnic și economic. — Terminul presentării manuscriptelor la concurs este până la 1 septembrie 1905.

Academia Română a ținut vineri la 10/23 ianuarie ședință publică. Cu asta ocaziune s'au făcut următoarele lecturi: dl St. C. Hepites: „Din publicațiunile institutului meteorologic“; dl D. C. Ollanescu: „Jubileul teatrului“.

Medicul Poporului. Biblioteca societății „Steua“ din București ofere în nr. 5 o lucrare foarte prețioasă intitulată „Medicul poporului“ de dr. I. Felix. În noua sa publicațiune distinsul medic și membru al Academiei Române dă povețe potrivite pentru popor în toate chestiunile sanitare. Vorbește despre corpul omenesc, despre sănătate, despre ivirea boalelor, despre căutarea bolnavilor; dă sfaturi la scere, pentru îngrijirea femeii leuze și a copilului; tratează boalele copiilor; descrie boalele lipicioase, boalele din aerul stricat, boalele din necurătenie și în fine boalele școlărilor. Abia se poate face poporul un serviciu mai bun, decât prin o astfel de cărticică. Este de dorit ca ea să se respândească cât de mult prin toate satele. Prețul 15 bani.

Documente privitoare la Constantin-vodă Brâncoveanu. Dl N. Iorga a scos anul trecut un nou volum de documente istorice. Aceste privesc domnia și sfârșitul lui Constantin-vodă Brâncoveanu, o epocă din cele mai interesante. Volumul, tipărit frumos în 8° mic, este precedat de o prefață a savantului nostru istoric, în care schițează impresia curții, guvernării și țării Domnului muntean, a bogatului, înțeleptului și vestitului principe, care a dat țării sale mai mult decât o administrație bună.

Piteștenii la Sibiu. Sub titlul acesta a apărut la Pitești o broșură frumoasă, care conține excursiunea Piteștenilor la Sibiu, în 1901, la adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român. Apoi pelerinagiul la mănăstirea Dealului, în acelaș an, la a 300-a aniversare a morții lui Mihail Viteazul. Textul, care reproduce toate impresiunile interesantelor excursiuni, este intercalat de mai multe ilustrațiuni frumoase, cari representă vederi din Pitești și persoane cari au luat parte, precum și vederi de la mănăstirea Dealului. Un prea delicat suvenir pentru toți participanții. Prețul 2 lei.

Piese teatrale noue. Dl *Ioan Baciu*, preot în Șoimuș, a scos la lumină în Bistrița: „Resplata păcătoșului“ piesă de Crăciun în 3 acte, prelucrată după A. Oppitz. — Dl dr. *Iosif Siegescu* a publicat în Biblioteca teatrală a „Poporului Român“ în Budapesta piesa: „Dragoste copilărească“ comedie într'un act localisată după Carol Murai. Prețul 30 fileri.

Ziaristic. „Sămănătorul“, care anul trecut apăruse sub direcția dlor Al. Vlahuță și G. Coșbuc, de la anul nou apare sub direcția unui comitet.

TEATRU și MUSICĂ.

Teatrul Național din București. Săptămâna trecută joi, pentru beneficiul dlui C. I. Nottara, s'a reprezentat „Îndrăgostiții“ poemă într'un act de dl C. Brăescu și „Marchisul de Priola“ dramă pe H. Lavedan.— Dna Aristiță Romanescu ș-a anunțat reprezentăția de retragere pentru ziua de 14/27 februarie.

Concert și teatru în Oravița. Reuniunea gr. cat. de cântări „Concordia“ din Oravița-română va aranja duminică în 1 februarie n. concert și reprezentație teatrală în sala otelului „Împăratul Austriei“, sub conducerea învățătorului Ioan Bogdan. În concert se vor cânta cinci coruri. Apoi se va juca „Baba Hircă“ operetă în 2 acte și 3 tablouri de M. Millo. După teatru va fi dans.

Concert în Turda. Comitetul parochial gr. or. din Turda va aranja în 8 februarie n., cu concursul unor meseriași români din Turda și cu al corului plugarilor din Agârbiciei, concert popular cu cântări și declamațiuni, în sala otelului Central. După concert dans. În pauză Călușerul și Bătuta în costum național.

Teatru și petrecere de copii în Năsăud. Corpul profesoral de la școala fundațională elementară de băieți și fetițe din Năsăud aranjează duminică în 1 februarie a. c. în sala de gimnastică de la gimnasiu, o petrecere cu joc pentru copii, care se va începe cu piesa teatrală: „Surorile“ comedie într'un act de X. predată de 6 școlărițe ale școlii locale de fetițe și urmată de 4 declamări și eventual chipuri vii.

Concert și teatru în Varadia. În seara de Crăciun Reuniunea de cântări și muzică gr. or. română din Varadia a dat un concert popular, cântând trei coruri; apoi s'a jucat „Peatra din casă“ comedie într'un act de V. Alecsandri. Dans.

Concert și teatru în Secaș. Sub conducerea învățătorului Mihail Măgurean, s'a ținut în școala gr. cat. din Secaș, comitatul Caraș Severin, la 1/14 ianuarie, concert popular, după care s'a jucat „Vistavoiiul Marcu“ comedie într'un act de Th. Alexi. În fine dans.

Serată declamatorică teatrală în Bucium. În seara de anul nou s'a dat în comuna Bucium, din Valea-Almașului, o serată cu declamațiuni, după care s'a jucat „Cinel-Cinel“ de V. Alecsandri. Serata a fost aranjată de învățătorii de acolo, sub conducerea protopopului Vasile Pop. După teatru dans.

Serată declamatorică teatrală în Criș. Tinerimea română din Criș, protopresbiteratul Sighișoarei, va aranja în 1 februarie n. o serată de declamări, care se va încheia cu reprezentarea piesei „Sâmbăta morților“ dramă localisată de dl T. V. Păcățianu. După teatru dans.

Serată declamatorică teatrală în Ghimbav. În seara de anul nou tinerimea română din Ghimbav a dat o serată declamatorică-teatrală. Inteu s'a declamat poezii; apoi s'a jucat comedia „Ruga de la Chiseteu“ de Iosif Vulcan.

Concert și teatru în Săcele. În seara de Bobotează s'a dat de corpul învățătoresc din Săcele o serată declamatorică-musicală, jucându-se în fine comedia „O noapte furtunoasă“ de dl L. Caragiale. După teatru a urmat dans.

Teatru în Topleț. A doua zi de Crăciun s'a dat în comuna Topleț, de cătră corul bisericesc, sub

conducerea învățătorului Romul Pêrvu, o reprezentație teatrală, jucându-se piesele: „De la sat“ în 4 acte de N. Macoviștean și „Otrava de hârciogi“ de Ant. Pop.

Concert și teatru în Cacova. Reuniunea română de cântări din Cacova de lângă Oravița a dat la 6/19 ianuarie un concert popular, după care a jucat „Arvinte și Pepelea“ comedie de Alecsandri. În fine dans.

PICTURĂ și SCULPTURĂ

O femeie sculptor. Dșoara *Maria Drăghicescu*, originară din București, face studii de sculptură în Florența la ilustrul sculptor Narcis Olecioli. Dsa a trimis de curând la București bustul principelui Carol, care este expus la Ateneu. Dșoara Drăghicescu este prima femeie română, care se dedică sculpturii.

Expoziție artistică în București. Societatea „Tinerimea artistică“ de sub patronajul principesei Maria a României, va deschide la 10/23 martie, în palatul Ateneului din București, a doua expoziție anuală de pictură și sculptură.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Noul episcop gr. cat. de Oradea-Mare. Conform informațiunii ziarelor unguerești, numirea Il. Sale dlui episcop din Lugos dr. *Demetriu Radu* în scaunul vacant de episcop gr. cat. în Oradea-mare este sigură. O informațiune mai nouă înse ne spune, că numirea noului episcop de Oradea-mare nu se va face mai degrabă de toamnă. Aceasta se deduce din faptul, că ministrul de culte a numit administrator al dominiului episcopesc de Beins pe consilierul ministerial Iuliu Tost, care ș-a și ocupat postul. Se zice, că trăgânarea numirii noului episcop se motivează prin aceea, că guvernul are deosebite considerații față de complinirea acestui scaun episcopesc vacant și că în chestiunea aceasta s'a început pertrăctări importante.

Noul protopresbiter al Brașovului. Consistoriul arhidieceșan din Sibiu a întărit ca protopresbiter al Brașovului pe părintele *Vasile Voinea*, care la alegere obținuse aproape totalitatea voturilor.

G E E N O U ?

Hymen. Dl *Iosif Botean*, profesor la școalele reale de stat din Deva și dșoara *Florica Frâncu*, fiica reposatului Amos Frâncu, fost vicecomite al Zarandului, s'a logodit. — Dl dr. *George Linul*, avocat în Bistrița, s'a logodit cu dșoara *Camila Moldovan*, fiica dlui protopop I. Moldovan din Catină. — Dl *Bucur Sass*, absolvent de teologie și dșoara *Ana Giurcoiu* se vor cunună în 1 februarie în biserica gr. or. din Reșinari. — Dl *Vasilie Runcean*, ales paroc în Turnișor, s'a logodit cu dșoara *Agnes Cloran*, fiica parocului Emilian Cloran din Reșinari.

Societatea geografică română, care își are sediul la București, va ținea ședințele sale anuale în

zilele de 20 și 21 februarie v. Ședințele vor fi președite de regele și se vor ținea în sala senatului.

Procese de presă. Ziarul „Tribuna“ are trei procese nouă de presă. Aceste se vor pertracta la juriul din Cluș în zilele de 5, 6 și 7 februarie n. Apărător va fi dl dr. Cassiu Maniu.

Monument în Orăștie în onoarea soldaților căzuți la Königgrätz. Comanda regimentului de infanterie nr. 64, staționat în Orăștie, a hotărât să ridice în curtea casarmei de acolo un monument în onoarea soldaților căzuți în războiul din 1866, la care regimentul a luat parte glorioasă. Regimentul acesta a fost creat din alte trei regimente în 1859. Într'un timp a stat și sub comanda colonelului br. Urs de Margina. La bătălia de la Königgrätz a luat parte aproape întreg regimentul; muzica militară cânta „Deșteaptă-te Române!“

Carneval. La Poiana lângă Sibiu inteligența română va da în 1 februarie n. balul casinei române, în localul școlii de fete.

Iohann Orth trăește. Ziarul „Volksblatt“ din Viena spune următoarele: „Cercetările pentru găsirea lui Iohann Orth (archiducele Iohann) au mers numai până la portul Iquica, unde vasul său „Santa-Margherita“, a fost vădit pentru ultima oară în iarna anului 1890. Dar nu se poate concluzi, că a pierit, numai din faptul că nu s'a mai regăsit vasul. Faptul că nu s'a găsit nici o scândură măcar din acel vas, e totmai o probă, că vasul nu s'a confundat, mai ales că o navă ca „Santa-Margherita“ nu putea pieri pe linia maritimă australiană, așa de frecventată, fără a nu se găsi ceva. Toată lumea în Australia e de această părere. În Chili și în America de sud toți sunt convinși că Iohann Orth s'a

stabilit într'o insulă și că trăește acolo. — În acelaș timp un ziar italian din Franța „Alto Adige“ publică următoarea informațiune: „Un matelot întors din Chili la Trenta, orașul său natal, certifică, că Iohann Orth trăește în împrejurimile lui Valparaizo, cu femeia sa, unde posedă o importantă exploatare agricolă.

Împăratul Wilhelm agronom. Moșia împăratului Wilhelm al Germaniei de la Cadinen, Prusia, este foarte simplu aranjată. D'asupra casei principale este pusă o potcoavă, căreia Germanii vechi îi atribuiau proprietatea de a atrage norocul. Inscricțiunea de desupt spune: „Găsită de Majestatea Sa împărăteasa la 20 septembrie 1900“. Odăile imperiale dau asura țarinelor foarte bine îngrijite. Moșia are o distilerie de spirt, care dă 35.000 de litri pe an. Vacile în număr de 60 dau o producțiune de 600 litri de lapte pe zi. Împăratul vizitează des moșia și se îngrijește de ea.

Poșta redacției.

Timișoara. Cu plăcere vom împlini dorința dtale. Cele trimise acum au sosit. Mulțumiri.

Năsăud. Regretăm că nu putem întrebuița piesa.

Călindarul săptămânei.

Dum. lui Zacheu Ev. dela Luca c 19, gl. 8, v. 11.

Diua săpt.	Călindarul vechiu	Călind. nou
Duminică 19	C. Macarie	1 Febr. Ignatie
Luni 20	† C. Eutimie	2 (+) Int. Dni
Marti 21	C. Maxim	3 Blasiu
Mercuri 22	A. Timoteiu	4 Veronica
Joi 23	M. Clement	5 Agata
Vineri 24	C. Xenia	6 Dorotea
Sămbătă 25	† P. Grigorie Teol.	7 Romuald

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDAS NR. 14/296b.)

C O N V O C A R E.

Domniile acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana“ societate pe acții în Oradea-mare, conform dispoziției §-lui 19 din statute, se invită

la a patra adunare generală ordinară,

care se va ținea în Oradea-mare la 26 februarie 1903 st. n. la 10 ore înainte de miezăzi în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele:

1. Alegerea a trei scrutinători pentru actele de alegeri și a trei membri pentru verificarea procesului verbal.

2. Raportul anual al direcțiunii.

3. Raportul comitetului de reviziune despre esaminarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.

4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului curat.

5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1903.

6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii, este a se întrebuița suma amintită în §-ul 61 punctul f.

7. Alegerea a 5 membri în comitetul de reviziune pe 3 ani, conform §-lui 57 din statute.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute:

§ 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă reversal la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovețile de plenipotență.

Actele depuse la locurile designate de direcțiune se vor lua în considerare numai încât reversalul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară direcțională ținută la 16 ianuarie 1903 pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre depunere, s'a designat în acest an, respective au fost rugate institutele Albina, Victoria, Silvania, Economul, Oraviciana, Patria și Timișana.

Oradea-mare, 16 ianuarie 1903.

Direcțiunea institutului.

Debit		Contul bilanțului				Credit				
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.	
68	Cassa în numărar . . .			26634	98	1	Capital social . . .		600000	—
49	Giro Co la Banca austro-ungară			727	68	74	Fondul de rezervă . .		24644	18
61	Cambii de bancă . . .	1261726	42			39	Fondul de rezervă pentru pierderi		2400	—
	Descriere	2367	—	1259359	42	58	Depuneri spre fructificare		893475	05
70	Cambii cu acoperire hipot.			296727	—	57	Fondul de pensiuine		1793	71
62	Credite hipotecare . . .			206422	—	69	Deposite de casă . . .		2642	67
55	Credite de cont-curent			40831	02	43	Cambii reescomptate . .		270778	—
17	Credite pe efecte . . .			9904	—	³⁸ ⁵¹ ⁵⁶	Dividende neridicate . .		1622	78
19	Credite personale . . .			7729	—	33	Saldul intereselor transitoare		19240	70
45	Efecte proprii	11839	40				Profit net		53555	87
	Descriere	205	—	11634	40					
47	Imobile			4025	83					
25	Mobilier	4243	93							
	10% descriere	424	39	3819	54					
53	Diverse conturi debitoare			2338	9					
72										
				1870152	96				1870152	96

Debit		Contul profitului și al pierderilor				Credit				
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.	
54	4% interese la fondul de rezervă			945	18	66	Interese de la cambii de bancă		96426	91
44	Interese de reescompt.			10611	52	71	" " " " cu acoperire hipotecară		24392	92
65	Interese după depuneri			36768	79	67	Interese de la cred. hipot.		17332	30
31	10% dare după interese de depuneri			3676	88	18	" " " " pe efecte		882	—
32	Contribuție			10156	56	63	" " " " person.		640	93
27	Salare			14250	—	16	" " " " de conte.		1700	58
50	Spese curinte (tipărituri, porto, luminat, încălțit, telefon etc.)			6097	41	75	Provisiune		721	99
						73	Interese de întârziere a acționarilor		551	47
28	Chirie			1360	16	59	Interese după efecte proprii		128	46
41	Marce de prezență . . .			2464	—	64	Venitul imobilelor . . .		105	20
48	Descrieri			2996	39					
	Profit net			53555	87					
				142882	76				142882	76

Oradea-mare 31 decembrie 1902.

Dr. Coriolan Pap m. p.,
director executiv.

Iosif Diamandi m. p.,
prim-comptabil.

Direcțiunea:

Iosif Roman m. p.

Iosif Vulcan m. p.
președinte.

Nicolau Zigre m. p.
v. președinte.

Moise Nyes m. p.

Iosif Moldovan m. p. Andrei Horvath m. p. Petru Pântya m. p. Dr. Nicolae Popovici m. p. Antoniu Palladi m. p.
Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Oradea-mare, 16 ianuarie 1903

Comitetul de revisiune:

Samuil Ciceronescu m. p.

Toma Păcala m. p. președinte

Sava Raicu m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popescu m. p.